

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2021-03-15

Diarienummer

Ö8-2021/3.1

Klagande

Karolinska Institutet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 19 januari 2021, dnr 2020-06756, se Bilaga

Projekttitel: Jobbiga tankar.se - En enkätstudie om tabutankar hos småbarnsföräldrar i Sverige

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning godkänner den forskning som avses i ansökan.

Bakgrund

Det är vanligt att nyblivna mödrar upplever sig ha tvångstankar om att avsiktligt eller oavsiktligt skada barnet, s.k. tabutankar. Ibland kan tvångstankarna utvecklas till ett sjukligt tillstånd och risken för tvångssyndrom (OCD) är klart utökad bland nyblivna mödrar. I den planerade enkätstudien kartläggs tabutankar hos omkring 600 mödrar med barn i åldrarna 0–3 år. Även föräldrarnas attityder till behandling av tabutankar, inklusive behandling via internet, kartläggs.

Etikprövningsmyndigheten har bedömt att forskningsprojektets risker är större än eventuell kunskapsvinst och har därför avslagit ansökan. Myndigheten har bl. a. framhållit att forskningspersoner med psykisk ohälsa kan påverkas negativt av enkäten samt att det finns risk att tabutankar normaliseras och att försökspersonerna kan uppmuntras att ge utlopp för sina tabutankar. Dessutom har myndigheten påpekat att personer med psykiatriska "bifynd" (förmodligen avses psykiska symtom som man inte frågar om) behöver garanteras snabb tillgång till terapeutiskt stöd.

I överklagandet betonas att personer med OCD inte har ökad risk att begå allvarliga våldsbrott och att normalisering av tabutankar via psykologisk behandling leder till mindre lidande för den drabbade. Dessutom framhålls att enkäten inte innehåller något som skulle kunna uppfattas som uppmaning till att begå våldsdåd. Till överklagandet har bifogats ett yttrande från det svenska OCD-förbundet där man säger att är det en missuppfattning att personer med tvångstankar löper risk att ge utlopp för sina tankar. Klaganden redogör för hur forskningspersoner kan få psykologiskt stöd om de anser sig behöva det. Forskningsledarens långa erfarenhet av liknande studier framhålls. Slutligen anförs att man genom den aktuella studien kan inventera behovet inför en framtida internetförmedlad behandling av OCD.

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Västra Järnvägsgatan 3

Telefon

08-546 77 610 vx

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn
Beslut
Beslutsdatum
2021-03-15

Diarienummer
Ö8-2021/3.1

Skäl för beslutet

Enkäten är anonym och forskningspersonerna kan inte identifieras. Därför omfattas studien inte av etikprövningslagens 3 § om känsliga personuppgifter. Däremot kan överklagandet prövas utifrån 4 §, andra stycket, om risk att skada forskningspersonen fysiskt eller psykiskt.

Överklagandenämnden bedömer att klaganden tillräckligt övertygande bemött de invändningar Etikprövningsmyndigheten haft beträffande forskningsprojektets risker. Frågeformuläret har använts i internationella studier utan att några risker har noterats. Formuläret ger inte utrymme för fritextsvar, något som reducerar risken för "bifynd". Den klagande har förtydligat hur forskningspersonerna kan få kvalificerat psykologiskt stöd vid behov.

Det finns redan åtskillig kunskap om förekomsten av tabutankar hos nyblivna mammor och kunskapsvinsten bedöms i detta avseende vara begränsad. Däremot saknas forskning om svenska föräldrars inställning till internetbaserad terapi av tabutankar, vilket studien kan bidra till. Vid en samlad bedömning finner Överklagandenämnden att forskningsprojektet kan godkännas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Ann-Christine Lindeblad, Yvonne Lundberg Giwercman, Kjell Asplund (föredragande), Anna Sarkadi, Johan Fritzell, Bengt Gustafsson och Lena Näslund. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Carina Gunnarsson, Gert Helgesson, Christina Eintrei, Ingemar Engström, Bimbi Ollberg och Birgitta Hübinette samt kanslichefen Jörgen Svidén, administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren och juristerna Amelie Metz och Johanna Sjöcrona deltagit.

På Överklagandenämndens vägnar

Ann-Christine Lindeblad
Ordförande